

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ &
ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αθήνα 05/9/2023

Αριθ.ΠρωτΔ1γ/Γ.Π/οίκ.46092

ΠΡΟΣ : Όπως Πίνακα Αποδεκτών

Ταχ. Δ/νση : Αριστοτέλους 17
Τ.Κ. : 10433 Αθήνα
Πληροφορίες : Κ. Μωραΐτου
Τηλέφωνο : 2132161343
E-mail: : tyk@moh.gov.gr

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: «Υγειονομικοί έλεγχοι στα σχολεία όλων των βαθμίδων και των ειδικών κατηγοριών, ημερήσια και νυχτερινά, δημόσια και ιδιωτικά και τους βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, δημόσιους και ιδιωτικούς για το σχολικό έτος 2023 - 2024».

- ΣΧΕΤ. :** 1) Ο Νόμος 3730/2008 (Α' 262), «Προστασία ανηλίκων από τον καπνό και τα αλκοολούχα ποτά και άλλες διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
- 2) Η Υγειονομική Διάταξη με αριθμ. πρωτ. Υ1γ/Γ.Π./οίκ. 81025/2013 (Β' 2135), (ΑΔΑ:ΒΛ94Θ-83Λ) «Κανόνες υγιεινής σχολικών κυλικείων, καντινών (σταθερών), χώρων εστίασης εντός των σχολείων και καθορισμός των προϊόντων που διατίθενται από αυτά εντός δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης».
- 3) Η Υγειονομική Διάταξη με αριθμ. πρωτ. Υ1γ/Γ.Π./οίκ.96605/2013 (Β'2800) «Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αριθμ. πρωτ. Υ1γ/Γ.Π./οίκ. 81025/27-8-2013 (ΦΕΚ 2135/τ. Β'/29-8-2013 με ΑΔΑ:ΒΛ94Θ-83Λ «Κανόνες υγιεινής σχολικών κυλικείων, καντινών (σταθερών), χώρων εστίασης εντός των σχολείων και καθορισμός των προϊόντων που διατίθενται από αυτά εντός δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης».

- 4) Η Υγειονομική Διάταξη με αριθμ. πρωτ. Υ1γ/Γ.Π./οίκ. 47829/2017 (Β' 2161) με ΑΔΑ: ΩΡΦ1465ΦΥΟ-Π7Ε «Υγειονομικοί Όροι και Προϋποθέσεις λειτουργίας επιχειρήσεων τροφίμων / ποτών και άλλες διατάξεις».
- 5) Η ΚΥΑ με αριθμ. πρωτ. οίκ. 16228/18-5-2017, (Β'1723). «Απλούστευση και προτυποποίηση των διοικητικών διαδικασιών γνωστοποίησης λειτουργίας Καταστημάτων Υγειονομικού Ενδιαφέροντος, Θεάτρων και Κινηματογράφων».
- 6) Η Απόφαση με αριθμ. Υ1α/ΓΠ/οικ.76785/25-10-2017,(Β' 3758) «Ιατρικός έλεγχος προσωπικού, διατροφή και κανόνες υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων στους δημόσιους και ιδιωτικούς βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς», όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. Δ1α/ΓΠ/οικ.43289/ 12-6-2018, (Β'2179) Απόφαση.
- 7) Η με αριθμ. Δ1γ/ΓΠ/οικ. 38282/1-7-2020, Απόφαση Υπουργού Υγείας (Β' 2678) «Προτυποποιημένα Έντυπα Ελέγχου Επιχειρήσεων Υγειονομικού Ενδιαφέροντος».
- 8) Η Εγκύκλιος της Υπηρεσίας μας με αριθμ. πρωτ. Υ1/ΓΠ/οικ.15903/17-2-2014 με ΑΔΑ: ΒΙΕ4Θ-ΔΙΜ «Κανόνες υγιεινής για την πρόληψη μετάδοσης λοιμώξεων στους χώρους των βρεφικών, βρεφονηπιακών, παιδικών σταθμών, δημόσιων και ιδιωτικών».
- 9) Η Εγκύκλιος της Υπηρεσίας μας με αριθμ. πρωτ. Δ1β/ΓΠ/οίκ. 51980 14-9-2022 με ΑΔΑ:ΨΛΩΜ465ΦΥΟ-ΛΤ7 «Διατροφή παιδιών στους βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς».

Ενόψει της έναρξης του νέου σχολικού έτους 2023-2024 και δεδομένης της συνέχισης της μετάδοσης της Covid-19 και των άλλων αναπνευστικών ιογενών λοιμώξεων που ενδημούν κατά την χειμερινή περίοδο στη χώρα, σας υπενθυμίζεται ότι η εντατικοποίηση των υγειονομικών ελέγχων στις εκπαιδευτικές μονάδες που βρίσκονται στην περιοχή αρμοδιότητάς σας είναι αναγκαία και επιτακτική, με στόχο την προστασία της Δημόσιας Υγείας. Αναλυτικότερα οι έλεγχοι στις εκπαιδευτικές μονάδες εστιάζονται στους ακόλουθους τομείς:

Α. ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

Κατά την διενέργεια του υγειονομικού ελέγχου εφαρμόζεται η υγειονομική νομοθεσία και διαπιστώνεται επίσης η ορθή εφαρμογή των οδηγιών που προβλέπονται στις εκάστοτε ισχύουσες Υπουργικές Αποφάσεις και σχετικές εγκυκλίους της Υπηρεσίας μας.

Οι κανόνες υγιεινής πρέπει να τηρούνται σε όλους τους χώρους (αίθουσες διδασκαλίας, αύλειος χώρος, κοινόχρηστοι χώροι, αποχωρητήρια κ.λ.π) των σχολείων, των βρεφικών, βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών σύμφωνα με την ανωτ. 4 σχετ. Υγ. Διάταξη.

Αναλυτικά :

- Τήρηση των μέτρων ατομικής υγιεινής με έμφαση στη συχνή και ορθή εφαρμογή υγιεινής των χεριών.
- Μέριμνα για την σχετική εκπαίδευση του βοηθητικού προσωπικού και των εργαζομένων σε χώρους σίτισης, αναφορικά με τα μέσα ατομικής προστασίας και την ορθή και πιστή τήρηση των κανόνων ατομικής υγιεινής.
- Καθαριότητα και απολύμανση επιφανειών και χώρων στις αίθουσες διδασκαλίας, στους χώρους σίτισης, στα αποχωρητήρια κ.λ.π.
- Τακτικός και επαρκής αερισμός των χώρων.
- Εξασφάλιση υγιεινής των συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης με ιδιαίτερη έμφαση στην καθαριότητα και απολύμανση των εγκαταστάσεων των αποχωρητηρίων.
- Τοποθέτηση αντλίας αλκοολούχου διαλύματος στα σημεία πλύσης των χεριών.
- Αναγκαιότητα συνεχούς ενημέρωσης του σχολικού πληθυσμού σχετικά με τον τρόπο μετάδοσης των ιογενών αναπνευστικών λοιμώξεων, ώστε να μην υπάρχει εφησυχασμός, με ανάρτηση εικονογραφημένων οδηγιών επί του θέματος σε εμφανή σημεία εντός των κτιριακών εγκαταστάσεων.
- Σε περίπτωση χρήσης επιβατηγών οχημάτων μεταφοράς μαθητών πρέπει να τηρούνται τα προβλεπόμενα στην εγκύκλιο της Υπηρεσίας μας με αριθμ. πρωτ. Δ1γ/ΓΠ/οικ.14210/28-2-2020 με ΑΔΑ: Ψ028465ΦΥΟ-ΦΒ8 «Μέσα Μαζικής Μεταφοράς-Τήρηση Κανόνων Υγιεινής».

Οι διευθύνσεις των εκπαιδευτηρίων πρέπει να μεριμνούν για την γενικότερη τήρηση της καθαριότητας όλων των χώρων, τον ανεφοδιασμό των αποχωρητηρίων με χαρτί, σαπούνι, αντισηπτικό διάλυμα, την τοποθέτηση κάδων απορριμμάτων, την ορθή διαχείριση των απορριμμάτων, τον τακτικό και επαρκή αερισμό όλων των χώρων, την τυχόν επάρκεια του κλιματισμού, ούτως ώστε ο σχολικός πληθυσμός να δραστηριοποιείται σε υγιεινό περιβάλλον και να αποφεύγεται η δημιουργία ανθυγιεινών εστιών.

Β. ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΧΩΡΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στα **κυλικεία των σχολείων, στις καντίνες (σταθερές), στους αυτόματους πωλητές τροφίμων και ποτών και στους χώρους εστίασης** των σχολείων, προκειμένου να διαπιστώνεται η τήρηση των όρων και των προϋποθέσεων των σχετικών Υγειονομικών Διατάξεων και παράλληλα να εξετάζεται αν τα προσφερόμενα είδη είναι αυτά που καθορίζονται στις ανωτ. 2 & 3 σχετικές Υγειονομικές Διατάξεις.

Αναφορικά με τα **προγράμματα διανομής τροφίμων** στα σχολεία (π.χ. ετοιμών γευμάτων, φρούτων, κ.α.) τα οποία πραγματοποιούνται από διάφορους φορείς υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού ή άλλων αρμόδιων Υπουργείων, αυτά πρέπει να τηρούν τους όρους της ανωτέρω σχετικής νομοθεσίας. Ο υπεύθυνος φορέας που υλοποιεί το εκάστοτε πρόγραμμα, οφείλει να ενημερώσει την Υπηρεσία μας σχετικά με τα σχολεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα καθώς και τους προμηθευτές – παρασκευαστές των γευμάτων με τα πλήρη στοιχεία αυτών (επωνυμία, ταχυδρομική διεύθυνση), ώστε στη συνέχεια να ενημερωθούν οι αρμόδιες οικείες Υγειονομικές Υπηρεσίες, προκειμένου να προβούν σε τακτικούς ή/και έκτακτους υγειονομικούς ελέγχους.

Για τους βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, αναφορικά με τον ιατρικό έλεγχο του προσωπικού τους, επισημαίνουμε την εφαρμογή της ανωτέρω 6 σχετ. Απόφασης & της ανωτ. 8 σχετ. εγκυκλίου και αναφορικά με την τήρηση των κανόνων υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων, επισημαίνουμε την εφαρμογή της ανωτέρω 6 σχετ. Απόφασης & της ανωτ. 9 σχετ. εγκυκλίου.

Επίσης, κρίνεται σκόπιμο να διεξάγονται Υγειονομικοί έλεγχοι και στις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών, που λειτουργούν γύρω και σε μικρή απόσταση από τα σχολικά συγκροτήματα.

Οδηγίες για την ασφαλή λειτουργία κυλικείων & χώρων εστίασης:

Για την προστασία των μαθητών και των εργαζομένων στη σχολική μονάδα πρέπει να τηρούνται τα αναφερόμενα στα ανωτ. 2, 3 και στις εκάστοτε Υπουργικές Αποφάσεις που λαμβάνονται κατά περίπτωση. Συγκεκριμένα:

- Οι εργαζόμενοι πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με πιστοποιητικό υγείας σύμφωνα με την Υγειονομική Διάταξη με αριθμ. πρωτ. Υ1γ/Γ.Π/οικ. 35797/

11-4-2012 (Β'1199), όπως κάθε φορά ισχύει και να τηρούν τα μέτρα προσωπικής υγιεινής.

- Η απασχόληση του προσωπικού των κυλικείων- καντίνες να γίνεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα των υγειονομικών διατάξεων και τις τυχόν γενικότερες οδηγίες του ΕΟΔΥ όπως κάθε φορά ισχύουν για τα ΚΥΕ. (σε περίπτωση επιδημικών αναπνευστικών λοιμώξεων).
- Εκπαίδευση του προσωπικού αναφορικά με τη τήρηση κανόνων υγιεινής, με ιδιαίτερη έμφαση στα εξής:
  - Τακτικός και σχολαστικός καθαρισμός των χεριών του προσωπικού με σαπούνι και ζεστό νερό (σύμφωνα με τις οδηγίες του ΕΟΔΥ).
  - Χρήση γαντιών μιας χρήσεως (σύμφωνα με τις οδηγίες του ΕΟΔΥ).
  - Εφαρμογή μεθόδων καθαρισμού - απολύμανσης και απεντόμωσης-μυοκτονίας της επιχείρησης.
- Τακτικός & καλός αερισμός του χώρου.
- Διάθεση των προσυσκευασμένων τροφίμων σύμφωνα με τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων. Ειδικά επισημαίνεται ότι τα προϊόντα που διατίθενται από το κυλικείο μετά από επεξεργασία πρέπει να τοποθετούνται σε χάρτινο περιτύλιγμα.
- Αποφυγή συνωστισμού γενικότερα κατά την διάρκεια του διαλείμματος σύμφωνα με τις εκάστοτε κάθε φορά οδηγίες του ΕΟΔΥ.
- Τοποθέτηση φιάλης αλκοολούχου διαλύματος με αντλίας έγχυσης σε εμφανή θέση για την υγιεινή των χεριών, προς χρήση των μαθητών και του προσωπικού.
- Ανάρτηση εικονογραφημένων οδηγιών σε εμφανή θέση για την σωστή χρήση του αντισηπτικού και των μέτρων ατομικής & αναπνευστικής υγιεινής.

Προς διευκόλυνση των υγειονομικών επιθεωρήσεων-ελέγχων συνιστάται η χρησιμοποίηση των προτυποποιημένων εντύπων ελέγχου (ανωτ. σχετ. 7).

Τέλος, εφιστούμε την προσοχή στην αυστηρή τήρηση της αντικαπνιστικής νομοθεσίας.

Οι αρμόδιες για τον έλεγχο Υπηρεσίες των Περιφερειών παρακαλούνται για την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων των ελέγχων που διενεργούν στην Υπηρεσία μας. Στα αποτελέσματα των ανωτέρω ελέγχων, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται και στοιχεία ελέγχου της τήρησης της αντικαπνιστικής νομοθεσίας (επισυνάπτεται σχετικό υπόδειγμα- πίνακας αποτελεσμάτων ελέγχων).

Τα Υπουργεία στα οποία κοινοποιείται η παρούσα, παρακαλούνται όπως ενημερώσουν τους συναρμόδιους εποπτευόμενους φορείς και νομικά πρόσωπα με στόχο την προστασία της Δημόσιας Υγείας.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ:

ΣΕΛ. 1

Η ΑΝ. ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΕΙΡΗΝΗ ΑΓΑΠΗΔΑΚΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ :

A. ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

1. Όλες τις Περιφέρειες της χώρας

Γρ. κ.κ. Περιφερειάρχων.

2. Όλες τις Περιφερειακές

Ενότητες της χώρας

Υπόψη κ.κ. Αντιπεριφερειάρχων.

3. Δ/νσεις Δημ. Υγείας & Κοιν.

Μέριμνας

Τμήματα Περιβαλλοντικής Υγιεινής
& Υγειονομικού Ελέγχου

Έδρες τους.

4. Δ/νσεις Υγειονομικού Ελέγχου

& Περιβαλλοντικής

Υγιεινής Π.Ε. Περ. Αττικής

Έδρες τους.

Β. ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ**1. Υπουργείο Παιδείας,
Θρησκευμάτων & Αθλητισμού**

α) Γρ. Υπουργού
β) Γρ. Υφυπουργών
γ) Γρ. Γεν. Γραμματέων
δ) Δ/νση Σπουδών Α/θμιας
Εκπ/σης
ε) Δ/νση Σπουδών Β/θμιας
Εκπ/σης
στ) Δ/νση Δ/κού Α/θμιας Εκπσης
ζ) Δ/νση Δ/κού Β/θμιας Εκπ/σης
Παπανδρέου 37
Τ.Κ. 15180 Μαρούσι

2. Υπουργείο Εσωτερικών
Δ/νση Οργάνωσης & Λειτουργίας
ΟΤΑ
Σταδίου 27
Τ.Κ. 10183 Αθήνα

**3. Υπουργείο Εργασίας και
Κοινωνικής Ασφάλισης**
Γεν. Δ/νση Παροχών
Δ/νση Οικογενειακών Επιδομάτων
Πατησίων 30
Τ.Κ. 10170 Αθήνα

4. Υπουργείο Ανάπτυξης
Γεν. Γραμματεία Εμπορίου Πλατεία
Κάνιγγος
Τ.Κ. 10181 Αθήνα

**5. Υπουργείο Αγροτικής
Ανάπτυξης & Τροφίμων**
Δ/νση Συστημάτων Καλλιέργειας
Μενάνδρου 22
Τ.Κ. 10552 Αθήνα

**6. Υπουργείο Προστασίας του
Πολίτη**
Δ/νση Γεν. Αστυνόμευσης
Κανελλοπούλου 4
Τ.Κ. 10177 Αθήνα

7. ΕΟΔΥ
Αγράφων 3-5
Τ.Κ. 151 23 Μαρούσι

8. Εθνική Αρχή Διαφάνειας
Λένορμαν 195 & Αμφιαράου
Τ.Κ. 104 42, Αθήνα

**9. Πανελλήνια Ομοσπονδία
Κυλικίων Δημόσιων και
Ιδιωτικών Σχολείων
Καποδιστρίου 24
Τ.Κ. 10682 Αθήνα**

Γ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

- 1. Γρ. Υπουργού Υγείας.**
- 2. Γρ. Αναπληρωτή Υπουργού Υγείας.**
- 3. Γρ. Γεν. Γραμματέων.**
- 4. Γρ. Γεν. Δ.ντριας Δημόσιας Υγείας
& Ποιότητας Ζωής.**
- 5. Γρ. Τύπου.**
- 6. Γρ. Δ.ντριας Δημόσιας Υγείας &
Υγ. Περιβάλλοντος.**

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΩΝ**
Π.Ε. ....ΣΧΟΛΙΚΟΥ
ΕΤΟΥΣ.....

Σύνολο σχολικών συγκροτημάτων Περιφερειακής Ενότητας.	
Αριθμός σχολικών συγκροτημάτων που ελέχθησαν.	
Αριθμός κυλικείων χωρίς άδεια λειτουργίας.	
Αριθμός κυλικείων χωρίς πιστοποιητικό υγείας προσωπικού.	
Αριθμός κυλικείων με προσωπικό χωρίς εκπαίδευση στην υγιεινή των τροφίμων.	
Αριθμός σχολικών συγκροτημάτων με ακατάλληλες κτηριακές υποδομές.	
Αριθμός σχολικών συγκροτημάτων χωρίς εφαρμογή προγραμμάτων απεντόμωσης - μυοκτονίας.	
Αριθμός κυλικείων/χώρων εστίασης που δεν τηρούσε τις απαραίτητες θερμοκρασίες στη διαχείριση των τροφίμων.	
Αριθμός κυλικείων στα οποία διατίθενται μη επιτρεπόμενα είδη.	
Αριθμός κυλικείων στα οποία βρέθηκαν μη ασφαλή τρόφιμα.	
Αριθμός κυλικείων στα οποία έγιναν συστάσεις.	
Αριθμός κυλικείων στα οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις.	
Αριθμός παραβάσεων εφαρμογής αντικαπνιστικού νόμου.	